

ПРОГРАМА

співбесіди з історії України

для вступників на основі

базової загальної середньої освіти

Розглянуто та схвалено
на засіданні предметної комісії
вчителів історії

Протокол № 2

від «05» березня 2021 р.

Голова предметної комісії

Козловська С.І.

ПРОГРАМА

співбесіди з історії України

для вступників на основі базової загальної середньої освіти

Програма співбесіди з історії України відповідає чинної програми з історії України для 6-9 класів загальноосвітніх навчальних закладів та складається з трьох розділів.

Перший з них містить перелік основних розділів і тем, понять, перелік історичних осіб, які повинен знати вступник.

У другому розділі вказано вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки вступників з історії України.

У третьому розділі наведені орієнтовні запитання та критерії оцінювання відповіді на співбесіді з історії України.

I. ПЕРЕЛІК РОЗДІЛІВ І ТЕМ

Тема 1. СТАРОДАВНЯ ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКИХ ЗЕМЕЛЬ

Предмет, хронологічні і просторові рамки, функції історії України. Кам'яний вік. Трипільська культура. Виробництво заліза. Кіммерійці. Скіфи. Велика Скіфія. Сармати. Античні міста Північного Причорномор'я. Грецька колонізація.

Тема 2. РОЗВИТОК КИЇВСЬКОЇ РУСИ

Розселення племінних союзів східних слов'ян VIII—IX ст. на території сучасної України. Правління Олега. Князь Ігор. Княгиня Ольга, її реформи. Прихід Святослава до влади. Похід проти Хозарського каганату. Балканські походи. Суспільний устрій Київської держави у IX—X ст.

Запровадження християнства як державної релігії Володимиром Великим. Утвердження Ярослава в Києві. «Руська правда». Церковне та культурно-освітнє життя. Київська держава за часів правління Ярославичів. Любецький з'їзд князів. Внутрішня і зовнішня політика Володимира Мономаха та Мстислава Володимировича.

Політичний устрій. Основні верстви населення. Розвиток сільського господарства, ремесел, торгівлі.

Тема 3. РОЗДРОБЛЕНІСТЬ КИЇВСЬКОЇ РУСІ

Роздробленість Русі. Політичний і соціально-економічний розвиток Київського, Переяславського та Чернігівського князівств середини XII — першої половини XIII ст. «Слово о полку Ігоревім» — історичне джерело і літературна пам'ятка Давньої Русі. Піднесення Галицького князівства за Володимира та Ярослава Осмомисла.

Утворення Галицько-Волинської держави за Романа Мстиславича.

Вторгнення хана Батия на українські землі. Внутрішня та зовнішня політика князя Данила Романовича. Особливості розвитку культури Галицько-Волинської держави. Історичне значення Галицько-Волинської держави.

Культура Київської Русі. Історичне значення Київської держави.

Історія рідного краю.

Тема 4. УКРАЇНСЬКІ ЗЕМЛІ У СКЛАДІ ВЕЛИКОГО КНЯЗІВСТВА ЛИТОВСЬКОГО ТА ІНШИХ ДЕРЖАВ

(ДРУГА ПОЛОВИНА XIV—XV ст.)

Поширення влади польського короля на Галичину, а Великого князівства Литовського — на інші українські землі. Суспільно-політичний устрій Великого князівства Литовського. Кревська унія. Закарпаття під владою Угорщини. Буковина у складі Молдовського князівства. Завоювання Московською державою Чернігово-Сіверських земель. Утворення Кримського ханства. Початок татарських походів на українські землі.

Соціальна структура суспільства. Князь В.-К. Острозький. Становище духівництва та церковні відносини.

Сільське господарство. Зростання міст. Магдебурзьке право. Розвиток ремесел і торгівлі.

Особливості розвитку культури українських земель у другій половині XIV—XV ст. Освіта. Юрій із Дрогобича. Початок українського книговидання. Архітектура й містобудування. Малярство та книжкова мініатюра.

Тема 5. УКРАЇНСЬКІ ЗЕМЛІ В XVI - ПЕРШІЙ ПОЛОВИНІ XVII ст.ст.

Соціальна структура українського суспільства та економічне життя. Виникнення українського козацтва. Люблінський сейм 1569 р. та його наслідки. Православні братства. Церковні собори в Бересті 1596 р., утворення греко-католицької церкви. Виникнення Запорізької Січі. Військове мистецтво козацтва. Утворення реєстрового козацтва. Повстання 1591—1596 рр.

Поширення фільварків. Розвиток товарного виробництва. Становище селян та міщан. Становище церков. Морські походи козаків. Гетьман П. Конашевич-Сагайдачний. Участь українського козацтва у Хотинській війні. Повстання 1 пол. XVII ст.

Особливості розвитку культури українських земель у другій половині XVI—I пол. XVII ст. Митрополит П. Могила.

Історія рідного краю.

Тема 6. ПОЧАТОК ВИЗВОЛЬНОЇ ВІЙНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ СЕРЕДИНИ XVII ст.

Передумови Національно-визвольної війни. Б. Хмельницький. Битви 1648 р. Утворення української козацької держави — Гетьманщини. Збарасько-Зборівська кампанія. Укладення Зборівської угоди. Берестецька битва. Білоцерківський мирний договір. Молдовські походи Б. Хмельницького. Батозька битва. Жванецька облога. Внутрішньо- і зовнішньополітичне становище Гетьманщини наприкінці 1653 р. Українські землі в системі

міжнародних відносин. Українсько-московська міждержавна угода 1654 р. Воєнні дії в 1654—1655 рр. Віленське перемир'я. Зміна зовнішньополітичної орієнтації Б.Хмельницького. Дії українського війська в Польщі 1656—1657 рр.

Тема 7. УКРАЇНСЬКІ ЗЕМЛІ В 60–80-ті роки XVII ст.

Гетьман І. Виговський, його зовнішня та внутрішня політика. Переяславський договір 1659 р. Слободищенська угоди. Андрусівське перемир'я 1667р. Гетьман П. Дорошенко, його боротьба за об'єднання України. Чигиринські походи турецько-татарського війська. Бахчисарайський мир. Занепад Правобережжя, його перехід під владу Польщі. «Вічний мир».

Адміністративно-територіальний устрій Лівобережної Гетьманщини. Слобідська Україна в другій половині XVII ст. Участь запорожців у війнах проти Польщі, Османської імперії та Кримського ханства.

Тема 8. УКРАЇНСЬКІ ЗЕМЛІ НАПРИКІНЦІ XVII — У ПЕРШІЙ ПОЛОВИНІ XVIII ст.

Гетьманщина наприкінці XVII — на початку XVIII ст. Зовнішня та внутрішня політика гетьмана І. Мазепи. Україна в подіях Північної війни. Воєнно-політичні акції російського царя проти українців. П. Орлик і його Конституція. Гетьман І. Скоропадський. Діяльність Малоросійської колегії. П. Полуботок. Відновлення гетьманства. Гетьман Д. Апостол, його реформи. Діяльність «Правління гетьманського уряду». Гетьман К. Розумовський, його діяльність.

Особливості розвитку культури наприкінці XVII — на початку XVIII ст.. Києво-Могилянська академія.

Тема 9. УКРАЇНСЬКІ ЗЕМЛІ В ДРУГІЙ ПОЛОВИНІ XVIII ст.

Діяльність П.Рум'янцева в Лівобережній Україні. Ліквідація решток автономного устрою Гетьманщини. Розгортання гайдамацького руху в Правобережній Україні.. Коліївщина. М. Залізняк. Опришківський рух. Поділи

Речі Посполитої. Ліквідація Запорізької Січі. П. Калнишевський. Заселення Південної України. Кримське ханство в XVIII ст. Приєднання Криму до Росії.

Особливості розвитку культури в другій половині XVIII ст. Історія рідного краю.

Тема 10. УКРАЇНСЬКІ ЗЕМЛІ У СКЛАДІ РОСІЙСЬКОЇ ТА АВСТРІЙСЬКОЇ ІМПЕРІЙ НАПРИКІНЦІ XVIII — У ПЕРШІЙ ПОЛОВИНІ XIX ст.

«Український проект». Початок академічного (наукового) етапу українського визвольного руху. Шляхи мобілізації української нації в умовах модернізаційних трансформацій суспільства. Ідея соборності українських земель.

Українські землі у складі Російської імперії та Австрійської імперії: адміністративно-територіальний устрій та регіональний поділ. Національне та соціальне становище українського населення. Україна в Російсько-турецькій війні 1806—1812 рр. та Російсько-французькій війні 1812 р. Селянські виступи під проводом У.Кармелюка. «Київська козаччина» 1855 р. Селянські виступи в Галичині, Буковині, Закарпатті.

Початок національного відродження. Українська автономістська ідея. Новгород-Сіверський гурток. Українська національна ідея в середовищі греко-католицьких священиків. «Руська трійця». Масонство в Україні. Україна в програмних документах декабристів. Повстання Чернігівського полку. Утворення Кирило-Мефодіївського братства. Програмні документи й громадсько-політична діяльність братчиків. Місце Т. Шевченка в українському національному відродженні. Національно-визвольний рух на західноукраїнських землях під час революції 1848—1849 рр. в Австрійській імперії.

Особливості розвитку культури. Капіталізація і її вплив на культуру. Традиційно-побутова культура у селі та місті. Релігійне життя.

Тема 11. МОДЕРНІЗАЦІЯ УКРАЇНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА В СЕРЕДИНІ — У ДРУГІЙ ПОЛОВИНІ ХІХ ст.

Вплив аграрної реформи уряду Франца-Йосифа 1848 р. на розвиток економіки у західноукраїнських землях. Селянська реформа 1861 р. у Наддніпрянській Україні. Зміни в сільському господарстві. Капіталізація. Ринкові відносини. Реформи адміністративно - політичного управління 60—70-х років ХІХ ст. у підросійській Україні.

Українське питання, його головні засади і принципи. Хлопомани і народовці. Москвофільство і малоросійство. Український соціалізм. М. Драгоманов. Націонал-демократична течія — галицькі народовці і київські старогромадівці. Національний соціал-демократизм. Участь представників різних етносів в українському визвольному русі. Громадівського руху наприкінці 50-х — у 60-х роках ХІХ ст. Валуєвський циркуляр. Основні течії суспільно-політичного руху в 50—60-х роках ХІХ ст. на західноукраїнських землях: москвофіли та народовці. Польське повстання 1863—1864 рр. і Україна. Відродження громадівського руху в 70—90-х роках. Емський указ. Російський громадсько-політичний рух народників в українських землях. Діяльність галицьких народовців у другій половині 70-х—90-ті роки ХІХ ст. Розгортання руху народовців на Буковині та в Закарпатті. Радикальний рух у Галичині. «Новоерівська» політика народовців. О. Барвінський та О. Кониський. Утворення першої політичної партії в Україні (РУРП). Українці-самостійники (М. Міхновський і Ю. Бачинський).

Особливості розвитку української культури. Освіта. Недільні школи в Наддніпрянській Україні. Вищі навчальні заклади. М. Грушевський. Повсякденне життя: звичаї, традиції, побут.

Історія рідного краю.

II. ОСНОВНІ ВМІННЯ ТА НАВИЧКИ

Вступники, які проходять співбесіду повинні:

- викладати основні подій (факти і дати), показати вміння встановлювати хронологічну послідовність основних явищ, процесів, подій в історії України, співвідносити їх з відповідною епохою;
- знати поняття і терміни, що характеризують кожен історичний період;
- давати характеристику визначних історичних діячів, діяльність яких пов'язана з відповідними періодами вітчизняної історії.
- показати власні знання історичних фактів, дат, хронологічних меж явищ, сутності історичних подій, вміння аналізувати, оцінювати істинність суджень, конкретизувати їх, встановлювати причини, передумови, наслідки подій, явищ, які за змістом відповідають чинній шкільній програмі з історії України за 6, 7, 8, 9 класи.

ІІІ. ОРІЄНТОВНІ ЗАПИТАННЯ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ВІДПОВІДІ НА СПІВБЕСІДІ

1. Охарактеризуйте державне, культурне та господарське життя античних міст-держав Північного Причорномор'я.
2. Охарактеризуйте роль князів Олега та Ігоря в становленні Київської держави.
3. Охарактеризуйте внутрішню та зовнішню політику Володимира Великого.
4. Визначити роль Ярослава Мудрого у розвитку Київської Русі.
5. Охарактеризуйте внутрішню та зовнішню політику Данила Галицького.
6. Визначте суспільну роль різних верств населення Київської Русі.
7. Визначити історичне значення Київської Русі.
8. Охарактеризувати розвиток культури Київської Русі.
9. Охарактеризуйте становище українських земель у складі Великого князівства Литовського.
10. Охарактеризуйте становище українських земель у складі Речі Посполитої після Люблінської унії.

11. Охарактеризуйте князя Василя-Костянтина Острозького як історичну постать. Визначте місце Острозької академії в розвитку української культури.
12. Визначте місце козацтва в історії та культурі України.
13. Охарактеризуйте військову, політичну та просвітницьку діяльність гетьмана П. Конашевича-Сагайдачного.
14. Визначте причини козацьких повстань 20-30-х років XVII ст..
15. Розкрийте роль Івана Федорова в українському книговиданні.
16. З'ясуйте причини Національно-визвольної війни українського народу середини XVII ст.
17. Проаналізуйте зміст українсько-російського договору 1654 р., розкрийте його історичне значення.
18. Визначте роль П. Дорошенка у подіях доби Руїни на українських землях.
19. Дайте характеристику Івана Мазепи, наведіть приклади культурно-освітньої політики гетьмана.
20. Розкрийте зміст головних ідей діячів «Руської трійці» та альманах «Русалка Дністровая»
21. Визначте місце Кирило-Мефодіївського товариства в українському національному відродженні.
22. Визначте особливості декабристського руху на українських землях.
23. Поясніть особливості та наслідки селянської реформи 1861 року в Україні.
24. Визначте вплив реформ адміністративно-політичного управління 60-70-х років XIX ст.. на розвиток українських земель.
25. Визначте цілі українських політичних партій, створених на Галичині напр.. XIX ст.

Відповідь на завдання для співбесіди з історії України оцінюється 12 балами.

Бали	Критерії оцінювання
1	Абітурієнт називає одну-дві події, дати, історичні постаті чи історико-географічні об'єкти
2	Абітурієнт називає декілька подій, дат, історичних постатей або історико-географічних об'єктів; вибирає правильний варіант відповіді на рівні «так-ні»; має загальне уявлення про лічбу часу в історії
3	Абітурієнт двома-трьома простими реченнями розповісти про історичну подію чи постать; упізнати її за описом; співвіднести рік зі століттям, століття - з тисячоліттям; має загальне уявлення про історичну карту
4	Абітурієнт репродуктивно відтворює невелику частину навчального матеріалу теми, пояснюючи історичні терміни, подані в тексті підручника, називаючи одну-дві основні дати; показуючи на карті історико-географічний об'єкт
5	Абітурієнт з допомогою вчителя відтворює основний зміст навчальної теми, визначати окремі ознаки історичних понять, називати основні дати; показувати на історичній карті основні місця подій
6	Абітурієнт самостійно відтворює фактичний матеріал теми, давати стислу характеристику історичній постаті, установлювати послідовність подій; користуватись за допомогою вчителя наочними та текстовими джерелами історичної інформації
7	Абітурієнт послідовно й логічно відтворює навчальний матеріал теми, виявляє розуміння історичної термінології, характеризує події (причини, наслідки, значення), виокремлює деякі ознаки явищ і процесів; «читає» історичні карти з допомогою їх легенди; використовує історичні документи як джерело знань
8	Абітурієнт володіє навчальним матеріалом і використовує знання за аналогією, дає правильне визначення історичних понять, аналізує описані історичні факти, порівнює однорідні історичні явища, визначає причинно-наслідкові зв'язки між ними, встановлює синхронність подій у межах теми; дає словесний опис історичних об'єктів, використовуючи легенду карти

9	Абітурієнт оперує навчальним матеріалом, узагальнює окремі факти та формулює нескладні висновки, обґрунтовуючи їх конкретними фактами; дає порівняльну характеристику історичних явищ, самостійно встановлює причинно-наслідкові зв'язки; синхронізує події в межах курсу, аналізує зміст історичної карти
10	Абітурієнт використовує набуті знання для вирішення нової навчальної проблеми; виявляє розуміння історичних процесів; робить аргументовані висновки, спираючись на широку джерельну базу; рецензує відповіді учнів; співставляє й систематизує дані історичних карт; синхронізує події вітчизняної та всесвітньої історії
11	Абітурієнт володіє глибокими знаннями, може вільно та аргументовано висловлювати власні судження, співвідносити історичні процеси з періодом на основі наукової періодизації історії
12	Абітурієнт системно володіє навчальним матеріалом; самостійно характеризує історичні явища, виявляє особисту позицію щодо них; уміє виокремити проблему й визначити шляхи її розв'язання; користується джерелами інформації, аналізує та узагальнює її